ISSN 2029-1701
ISSN 2335-2035 (Online)

Research Journal
PUBLIC SECURITY AND PUBLIC ORDER
2022 (30)

GYVŪNŲ KONFISKAVIMAS DĖL ŽIAURAUS ELGESIO SU JAIS

Birutė PRANEVIČIENĖ
Mykolo Romerio universitetas
Maironio g. 27, LT-44221 Kaunas
El. paštas: praneviciene@mruni.eu
ORCID ID: 0000-0001-7122-6005

Aistė VIERAITYTĖ
Mykolo Romerio universitetas
Maironio g. 27, LT-44221 Kaunas
El. paštas: aistelidija@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-8879-1868

DOI: 10.13165/PSPO-22-29-33

Anotacija. *Straipsnyje analizuojami gyvūnų konfiskavimo teisiniai pagrindai ir įgyvendinimo problematika žiauraus elgesio su gyvūnais bylose. Lietuvoje, lyginant 2021 m. – 2022 m. statistinius duomenis su 2019 m. - 2021 m., gyvūnų konfiskavimo atvejų išaugo beveik dvigubai. Tiek statistiniai duomenys, tiek žiniasklaidos ir gyvūnų gerovės organizacijų viešinami žiauraus elgesio su gyvūnais atvejai leidžia daryti prielaidą, kad žiaurus elgesys su gyvūnais ir poveikio priemonės – gyvūno konfiskavimo taikymas tokiose bylose yra itin aktuali problema. Problematiška šioje srityje yra tai, kad gyvūno konfiskavimo teisinis reglamentavimas yra netinkamai taikomas, atitinkamų institucijų pareigūnai neturi reikiamų kompetencijų, nėra suformuotos vieningos gyvūnų konfiskavimo praktikos, taip pat valstybėje nėra gyvūno konfiskavimo efektyvumą užtikrinančių priemonių. Straipsnyje taip pat diskutuojama dėl situacijų, kurioms esant taikomas ir galėtų būti taikomas gyvūnų konfiskavimas, pristatomas esamas gyvūno konfiskavimo teisinis reglamentavimas.*

Pagrindinės sąvokos: *Gyvūnų teisės, žiaurus elgesys su gyvūnais, teisinė atsakomybė, gyvūnų konfiskavimas.*

ĮVADAS

„Nuo tilto numestas šuo, kuris buvo sulipintas lipnia juosta [...]“, „Nužudytas katinas Pickus: nusikaltėliai nori išsisukti“, „Žiaurią egzekuciją žalčiui surengęs vyras sulaukė ne tik internautų pykčio, bet ir institucijų dėmesio“, „Moteris Lazdijų rajone rado nušautą savo šunį“, „[...] nuskandino škotų terjero veislės kalytę“, „Savo akimis matė, kaip Rokiškio rajono gyventojas sukapojo šunį [...]“ – visos šios antraštės pasirodė Lietuvos žiniasklaidoje dar 2021-2022 metais. Tai tik maža dalis išviešintų žiauraus elgesio su gyvūnais atvejų.

Gyvūnai, kaip ir žmonės, jaučia skausmą, yra sąmoningi, turi emocijas, individualius poreikius. Suprasdami tai, žmonės vis dažniau kalba apie gyvūnų teises, jų apsaugą bei tai užtikrinančius mechanizmus. Nors Lietuvos Respublikoje gyvūnų gerovės ir apsaugos klausimai yra reglamentuojami atskiru teisės aktu, tačiau apskritai nacionalinės teisės sistemoje gyvūnai yra laikomi nuosavybės objektu, todėl, iš esmės gyvūnas kaip nuosavybės objektas, mažai kuo skiriasi nuo bet kokio kito daikto, pavyzdžiui, stalo ar automobilio, kurį galima bet kada nusipirkti ar parduoti, naudotis siekiant gauti naudos.

Laikotarpiu nuo 2019 m. sausio 1 d. iki 2021 m. balandžio 4 d., administracinių nusižengimų bylose dėl žiauraus elgesio su gyvūnais, užfiksuota 11 gyvūnų konfiskavimo atvejų, o laikotarpiu – nuo 2021 m. birželio 10 d. iki 2022 m. kovo 1 d. – 18 atvejų, t. y. per metus konfiskavimo atvejų skaičius išaugo beveik dvigubai (Administracinių nusižengimų registro duomenys). Konfiskavimas suprantamas kaip bausmė, nuobauda ar kitokia poveikio priemonė, kuri skiriama už nusikalstamų veikų ar nusižengimų padarymą. Konfiskavimu siekiama nubausti už padarytą nusikalstamą veiką ar nusižengimą, atlyginti padarytą žalą,

atkurti buvusią būseną, užkirsti kelią pažeidimų darymui ateityje ir pan. Kiekvienu atveju, konfiskuojant atitinkamą objektą, įgyvendinami keli tikslai, o dažniausiai siekiama pasiekti baudžiamumo ir prevencinių tikslų. Pats turto konfiskavimas galėtų būti apibūdinamas, kaip neatlygintinas nuosavybės teisės objekto paėmimas valstybės nuosavybėn. Gyvūno konfiskavimas suprantamas taip pat, tačiau gyvūno konfiskavimo procedūros itin sudėtingos, kurių taikymui reikalingos specifinės žinios.

Gyvūnų konfiskavimo dėl žiauraus elgesio su jais temos aktualumą liudija ne tik žiniasklaidoje pasirodžiusios sukrečiančios antraštės ar didėjantis konfiskuojamų gyvūnų skaičius, bet ir dažna teisinio reguliavimo kaita, visuomenės įsitraukimas į nuolatines diskusijas gyvūnų gerovės klausimais, besikeičianti visuomenės nuostata neteisėtų veiksmų su gyvūnais atžvilgiu, todėl neatsitiktinai 2022-ieji metai paskirti Gyvūnų gerovės metais („Dėl 2022 metų paskelbimo Gyvūnų gerovės metais“ (LRS, Nr. 10895)). Visi nagrinėjamos temos aktualumą liudijantys elementai veda prie to paties diskusinio klausimo, ar tikrai yra tinkamas ir pakankamas gyvūnų gerovės ir apsaugos teisinis reglamentavimas? Ar taikant gyvūnų konfiskavimą pasiekiami numatyti poveikio priemonių tikslai ir, ar tai efektyvi taikoma priemonė?

Gyvūnų gerovės ir apsaugos užtikrinimo problemos dažnai nagrinėjamos užsienio valstybių mokslininkų darbuose, tačiau šis klausimas nėra sulaukęs Lietuvos teisės mokslininkų dėmesio. Gyvūnų gerovės klausimais dažniausiai viešai pasisako įvairių nevyriausybinių organizacijų atstovai (VšĮ „Gyvūnų gerovės iniciatyvos“, VšĮ „Gyvūnų apsaugos teisių organizacija“ ir pan.), tuo tarpu iš mokslinės perspektyvos gyvūnų gerovės klausimai dažniausiai tirti veterinarijos ir biomedicinos mokslininkų (J. Kučinskienės, V. Ribikausko, B. Bakučio, S. Biziulevičiaus ir kt). Dalis mokslininkų nagrinėjo gyvūnų gerovės klausimą filosofijos ir etikos mokslų bendrame kontekste (pavyzdžiui, K. Akošas „Ar gyvūnai mąsto?“, K. V. Trainys „Ar gyvūnai protauja?“ (2000 m.). Tačiau teisiniu požiūriu gyvūnų gerovės užtikrinimo klausimai, teisinės atsakomybės už žiaurų elgesį su gyvūnais klausimai Lietuvoje iki šiol nuosekliai nebuvo tyrinėti, nors teisinis reguliavimas šioje srityje per pastaruosius 30 metų keitėsi ženkliai.

Šio straipsnio tikslas – išanalizuoti gyvūnų konfiskavimo teisinius pagrindus ir įgyvendinimo problemas.

Rengiant straipsnį buvo analizuojami nacionaliniai ir užsienio šalių teisės aktai, susiję su gyvūnų gerovės užtikrinimu, atsakomybės už žiaurų elgesį su gyvūnais nustatymu bei poveikio priemonių taikymu. Siekiant atskleisti gyvūnų konfiskavimo pagrindus bei turinį taip pat buvo analizuota mokslinė literatūra. Siekiant išsiaiškinti praktikoje kylančias problemas gyvūnų gerovės užtikrinimo srityje, buvo atliktas empirinis tyrimas – ekspertų interviu. Teismų praktikos ir gautų duomenų iš institucijų analizė leido atskleisti dažniausiai praktikoje pasitaikančias problemas, susijusias su poveikio priemonės – gyvūno konfiskavimo taikymu žiauraus elgesio su gyvūnais atvejais.

Situacijos, kurioms esant, taikomas gyvūnų konfiskavimas

Poveikio priemonė – gyvūnų konfiskavimas gali būti skiriama ir administracinių nusižengimų ir baudžiamosiose bylose. Pagrindai, kada gali būti skiriamas gyvūnų konfiskavimas, įtvirtinti Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekse (toliau – LR ANK) ir Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse (toliau – LR BK).

LR BK 310 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad *„tas, kas žiauriai elgėsi su gyvūnu, jį kankino, jeigu dėl to gyvūnas žuvo arba buvo suluošintas, baudžiamas viešaisiais darbais arba bauda, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki vienerių metų“*. Kaip ir dėl visų nusikalstamų

veikų, taip ir dėl šios, teismas gali paskirti baudžiamojo poveikio priemonę – turto konfiskavimą, o šiuo atveju, gyvūno konfiskavimą. Taigi, pirmasis pagrindas, dėl kurio gyvūnas gali būti konfiskuojamas, yra nusikalstama veika, t. y. žiaurus elgesys su gyvūnu, jo kankinimas, jeigu dėl to gyvūnas žuvo arba buvo suluošintas.

LR ANK 346 straipsnio 20 dalyje numatyta, kad *„už šio straipsnio 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 dalyse numatytus administracinius nusižengimus gali būti skiriamas gyvūnų konfiskavimas. Už šio straipsnio 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 dalyse numatytus administracinius nusižengimus privaloma skirti gyvūnų konfiskavimą“*. Visų pirma, aktualu tai, kad vienais atvejais gyvūno konfiskavimas yra privalomas, o kitais atvejais, ši priemonė gali būti ir neskiriama. Už įvairius Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo (toliau – GGAĮ) nuostatų pažeidimus poveikio priemonė – gyvūno konfiskavimas nėra privaloma (tik galima), išskyrus kovinių šunų, kovinių šunų mišrūnų, pavojingų šunų mišrūnų įvežimą į Lietuvos Respubliką, įsigijimą, veisimą, naudojimą, prekybą jais ar kitokį jų perdavimą (LR ANK 346 straipsnio 11-15 dalys) ir esant žiauraus elgesio su gyvūnu, gyvūno kankinimo atveju (LR ANK 346 straipsnio16-19 dalys). Žiauraus elgesio su gyvūnu ar gyvūno kankinimo atveju, imperatyvas konfiskuoti gyvūną įsigaliojo 2021 m. birželio 10 d., o iki to laiko šios priemonės skyrimas priklausė nuo atitinkamų institucijų pareigūnų valios.

„Gyvūnų veisimas nesilaikant teisės aktuose nustatytų reikalavimų ir (ar) sukeliantis žalingas pasekmes gyvūnų sveikatai ir gerovei“, „gyvūnų mokymas ir dresavimas, sukeliant jiems skausmą ir baimę, naudojant dirbtinai žalojančias ar skausmą, kančią sukeliančias priemones“, „veterinarinės procedūros, siekiant pakeisti gyvūnų išvaizdą ar gyvūnų fiziologines funkcijas (ausų, barzdelių, skiauterių, snapų, uodegų trumpinimas, balso stygų, ragų, nagų, sparnų, kanopų ir ilčių pažeidimas ar pašalinimas, plunksnų išpešimas ar pašalinimas kitu būdu ir kt.), pažeidžiant gyvūnų kūno dalių, minkštųjų audinių ar kaulų struktūrą, išskyrus gyvūnų kastravimą ir kitus teisės aktuose numatytus atvejus arba veterinarines procedūras, atliekamas veterinarijos gydytojo sprendimu dėl gyvūno sveikatos“ – tai tik keletas veiksmų, laikytinų žiauriu elgesiu su gyvūnu ir jų kankinimu pagal GGAĮ 4 straipsnio 2 dalį. Tokių veiksmų sąrašas – nebaigtinis, įstatymo leidėjas neatsitiktinai paskutiniame punkte įtvirtinto nuostatą, kad ir kiti veiksmai, sukeliantys gyvūnų žūtį, skausmą, kančią, pavojų gyvūnų sveikatai ar gyvybei, išskyrus teisės aktuose nustatytus atvejus, gali būti laikomi žiauriu elgesiu su gyvūnu ir jo kankinimu. Kadangi, žiauraus elgesio su gyvūnais sąvoka yra kultūriškai determinuota, skirtinguose laikotarpiuose bei žmonių grupėse suprantama skirtingai, taip pat ir gyvūno konfiskavimas, kaip poveikio priemonė, gali būti taikoma labai įvairiais atvejais, todėl aktualu apžvelgti situacijas, kuomet ši priemonė turėtų arba galėtų būti taikytina, nors teisės aktuose tai nėra reglamentuojama.

Kai gyvūno laikytojas neturi pakankamai lėšų būtinų veterinarinių paslaugų suteikimui, kai jis dėl sveikatos būklės negali tinkamai rūpintis gyvūnais ir (ar) būti atsakingu už jų gerovę, ar gyvūno laikytojo ilgos darbo valandos, per kurias gyvūnas yra nevedžiojamas, laikomas uždarytas namuose, nors atrodo, kad gyvūnas yra mylimas ir prižiūrimas, ar tokiose situacijose nėra pažeidžiamos gyvūno teisės? Net nepastebima, kaip iš „didelės meilės“ gyvūnams yra peržengiama riba ir tai tampa prievarta gyvūnui ar netgi žiauriu elgesiu su juo, jo kankinimu, o asmuo, laikydamas gyvūną, nesupranta savo netinkamų veiksmų ir susiklosčiusią padėtį grindžia tik subjektyviu situacijos suvokimu ir įsitikinimu, kad gyvūnu jis rūpinosi ir jį prižiūrėjo tinkamai (Kauno apygardos teismo nutartis Nr. AN2-71-966/2019). GGAĮ 20 straipsnio 6 dalyje numatyta, kad „kai gyvūno augintinio savininkas nebegali daugiau suteikti gyvūnui augintiniui reikiamos priežiūros, jis privalo perduoti gyvūną augintinį naujam savininkui (įskaitant perdavimą gyvūnų globėjui), kuris privalės prižiūrėti gyvūną augintinį pagal šio įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimus. Gyvūno augintinio savininkas, nebegalintis

suteikti gyvūnui auginiui reikiamos priežiūros ir išnaudojęs visas galimybes perduoti gyvūną auginį kitam savininkui ir išsaugoti jo gyvybę, gali kreiptis į veterinarijos gydytoją dėl nugaišinimo“. Nors įtvirtinta norma, įpareigojanti gyvūno savininką perduoti naujam savininkui, kai jis nebegali jo prižiūrėti, realiose situacijose šis įpareigojimas ne visuomet vykdomas: gyvūnų savininkai išvyksta palikdami gyvūnus, paleidžia gyvūnus miške ir pan. Be to, to paties įstatymo 20 straipsnio 7 dalyje įtvirtinta, kad „draudžiama laikyti gyvūnus asmenims, įstatymų nustatyta tvarka pripažintiems neveiksniais šioje srityje. Asmenys, kurių veiksnumas šioje srityje apribotas, gali įsigyti, laikyti gyvūnus tik turėdami rūpintojo sutikimą“, tačiau, ar tai iš tikrųjų pritaikoma praktikoje?

Teisinis reguliavimas, numatantis gyvūno konfiskavimą

GGAĮ 4 straipsnio 4 dalis numato, kad „iš gyvūnų savininkų ar laikytojų, kurie kankina gyvūnus, žiauriai elgiasi su jais, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso ar Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso nustatyta tvarka gyvūnai gali būti konfiskuojami“ (LR Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas 1997 (Valstybės žinios Nr. 108-2728)). Kaip minėta, nuo 2021 m. birželio 10 d. pagal LR ANK 346 str. 20, už žiaurų elgesį su gyvūnais, gyvūno kankinimą, gyvūno konfiskavimas yra privalomas.

Turto konfiskavimo bendrosios taisyklės reglamentuojamos tiek LR ANK 29 straipsnyje, tiek LR BK 72 straipsnyje. Kadangi, gyvūnas remiantis teisės aktais laikomas turtu ar daiktu, jam taikomos minėtų straipsnių nuostatos. Priešingai nei LR BK 72 straipsnyje, LR ANK 29 straipsnyje įtvirtinta, kad ši poveikio priemonė gali būti skiriama tik tuo atveju, kai tai numatyta specialiosios dalies straipsnyje, nustatančiame atsakomybę už asmens padarytą veiką. Tai puikiai matyti ir LR ANK 346 straipsnio 20 dalyje, kurioje atskirai įtvirtintas poveikio priemonės skyrimas už tam tikrus nusižengimus.

Turto, kuris buvo administracinio nusižengimo padarymo įrankis, priemonė, dalykas ar įstatymų uždraustos veikos rezultatas, o šiuo atveju, gyvūno, konfiskavimą vykdo „institucija, kurios pareigūnas atliko administracinio nusižengimo tyrimą, o kai nutarimas priimtas ne teismo tvarka, – institucija, kurios pareigūnas priėmė nutarimą“. Dėl LR ANK 346 straipsnio 16-19 dalyse numatytų administracinių nusižengimų teiseną pradeda, tyrimą atlieka ir protokolus surašo šių institucijų pareigūnai:

1. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos (toliau – VMVT)(LR ANK 589 str. 1 d. 30 p.),
2. Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės (toliau – AAVK) (LR ANK 589 str. 1 d. 31 p.),
3. Policijos (LR ANK 589 str. 1 d. 49 p.),
4. Savivaldybių administracijų (LR ANK 589 str. 1 d. 82 p.).

Gyvūno konfiskavimas baudžiamosiose bylose yra skiriamas teismo, kuris skirdamas šią baudžiamojo poveikio priemonę privalo laikytis LR BK 9 skyriuje numatytų reikalavimų.

Kaip įtvirtinta LR ANK 688 straipsnyje, nutarimas konfiskuoti daiktą vykdomas paimant jį ir priverstinai neatlygintinai perduodant tą daiktą valstybės nuosavybėn. Kadangi, konfiskuotas daiktas atitenka valstybės nuosavybėn, šį daiktą reikia apskaityti. Nusikalstamų veikų ar administracinių nusižengimų, dėl kurių skiriamas gyvūno konfiskavimas, aukomis gali būti tiek gyvūnai auginiai, tiek ūkiniai gyvūnai bei laukiniai gyvūnai. Laukinių gyvūnų konfiskavimo procedūros vykdymas (apskaitymas, realizavimas) yra skirtingas nei ūkinių gyvūnų ir gyvūnų auginių.

2004 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 634 patvirtintų Bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, valstybei perduoto turto, daiktinių įrodymų, lobių ir radinių

perdavimo, apskaitymo, saugojimo, realizavimo, grąžinimo ir pripažinimo atliekomis taisyklėse atskiru straipsniu įtvirtinti turto apskaitymo reikalavimai, kai yra konfiskuojami laukiniai gyvūnai. „Konfiskuoti ar kitaip valstybei perduotini gyvi ar negyvi pagal Lietuvos Respublikos arba Europos Sąjungos teisės aktus ar tarptautinius susitarimus saugomų rūšių laukiniai augalai ar gyvūnai, jų dalys ar gaminiai iš jų (toliau – gyvi ar negyvi laukiniai augalai ar gyvūnai, jų dalys ar gaminiai iš jų), taip pat konfiskuoti ar kitaip valstybei perduotini ūkiniai gyvūnai ir gyvūnai auginiai, naminiai gyvūnai į mokesčių inspekcijos apskaitą neįtraukiami“. Konfiskuotus gyvus ar negyvus laukinius gyvūnus, jų dalis ar gaminius iš jų (toliau – laukiniai gyvūnai) privaloma įtraukti į valstybės ar savivaldybės, kurios žinioje jie yra, apskaitą. Valstybės ar savivaldybės institucija, kurios žinioje yra konfiskuoti negyvi laukiniai gyvūnai, jų dalys ar gaminiai iš jų, „per 30 dienų nuo šių daiktų patekimo jų žinion privalo kreiptis į Lietuvos Respublikos aplinkos ministeriją (ar jos įgaliotą instituciją) dėl šių daiktų laikymo, tolesnio perdavimo sąlygų“, o dėl gyvų – nedelsdama, t. y. ne vėliau kaip kitą darbo dieną. Aplinkos ministerija (ar jos įgaliota institucija), atsakydama į tokį paklausimą, per 30 dienų, arba kitu atveju – nedelsdama, praneša, kur ir kokiomis sąlygomis privaloma konfiskuotą turtą laikyti, kada, kur ir kokiomis sąlygomis perduoti arba sunaikinti teisės aktų nustatyta tvarka. Gyvų laukinių gyvūnų saugų perkėlimą į tinkamą ir ministerijos nurodytą jiems laikyti vietą, arba sunaikinimą savo lėšomis organizuoja valstybės ar savivaldybės institucija, kurios žinioje konfiskuoti gyvūnai yra („Dėl Bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, valstybei perduoto turto, daiktinių įrodymų, lobių ir radinių perdavimo, apskaitymo, saugojimo, realizavimo, grąžinimo ir pripažinimo atliekomis taisyklių patvirtinimo“ (*Žin*. 2004, Nr. 86-3119 su vėlesniais pakeitimais).

Konfiskuotų ūkinių gyvūnų ar gyvūnų augintinių perėmimo, įtraukimo į apskaitą, įkainojimo, saugojimo (laikymo), realizavimo, perdavimo ir nugaišinimo tvarką nustato 2021 m. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu Nr. 3D-284 patvirtintas Konfiskuotų ar kitaip valstybei perduotų ūkinių gyvūnų ir gyvūnų augintinių perėmimo, įtraukimo į apskaitą, įkainojimo, saugojimo, realizavimo ir nugaišinimo tvarkos aprašas („Dėl Konfiskuotų ar kitaip valstybei perduotų ūkinių gyvūnų ir gyvūnų augintinių perėmimo, įtraukimo į apskaitą, įkainojimo ,saugojimo, realizavimo ir nugaišinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“(TAR, 2021-04-28, Nr. 8809). Dėl konfiskuotų gyvūnų augintinių ir ūkinių gyvūnų įtraukimo į apskaitą, įkainojimo, saugojimo, realizavimo, perdavimo kitiems, nugaišinimo atsakinga VMVT. Institucija, konfiskavusi gyvūną, turi apie tai pranešti VMVT, o ši organizuoti gyvūno perėmimą. Konfiskuoto gyvūno perėmimas užfiksuojamas „Gyvūno perėmimo aktu“, kuriuo apibūdinamas perimtas gyvūnas. Visa informacija apie konfiskuotą gyvūną įtraukiama į Perimtų gyvūnų apskaitos žurnalą, kuriame ir renkami visi duomenys apie gyvūną: nuo įtraukimo į apskaitą iki realizavimo ar nugaišinimo. Taigi, VMVT perėmus gyvūną ir surašius Gyvūno perėmimo aktą, laikoma, kad gyvūnas yra jos žinioje iki realizavimo ar nugaišinimo.

Kita proceso dalis – konfiskuoto gyvūno realizavimas. Apskritai, turto realizavimas suprantamas, kaip „turto pardavimas konkurse, įskaitant elektroninį konkursą, elektroninėje parduotuvėje, elektroniniame aukcione, pardavimas per įmones, su kuriomis Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – mokesčių inspekcija) konkurso būdu yra sudariusi turto realizavimo sutartis, perdavimas patikėjimo teise ar realizavimas kita įstatymų nustatyta tvarka ir būdais“ („Dėl Konfiskuotų ar kitaip valstybei perduotų ūkinių gyvūnų ir gyvūnų augintinių perėmimo, įtraukimo į apskaitą, įkainojimo ,saugojimo, realizavimo ir nugaišinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“(TAR, 2021-04-28, Nr. 8809).

Dėl konfiskuotų laukinių gyvūnų realizavimo klausimo: kaip ar kokiomis sąlygomis tą gyvūną perduoti, laikyti ar išvis sunaikinti, sprendžia Lietuvos Respublikos aplinkos

ministerija. Konfiskuoti laukiniai gyvūnai gali būti perduodami mokslo ir mokymo institucijoms ar privalomai sunaikinami (dėl užkrečiamų ligų, ar jeigu jie yra sugedę, mažaverčiai ir pan.).

Toliau kalbant apie konfiskuotų ūkinių gyvūnų ir gyvūnų augintinių realizavimo tvarką, svarbu atkreipti dėmesį, kad prieš realizavimą, perdavimą, saugojimą ar nugaišinimą yra atliekamas konfiskuoto gyvūno tinkamumo realizuoti įvertinimas ir įkainojimas. Ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo gyvūno perėmimo dienos, VMVT įvertina gyvūno tinkamumą realizuoti ir priima sprendimą dėl konfiskuoto gyvūno tinkamumo realizuoti. Institucija, priimdama sprendimą, vadovaujasi registrų, informacinių sistemų duomenimis, teisės aktų reikalavimais. Vertindama konfiskuoto gyvūno tinkamumą realizuoti parduodant, taip pat, turi atsižvelgti į gyvūno vertę eurais, sveikatos būklę, amžių, prekinę išvaizdą, paklausą, realias pardavimo galimybes ir kitas aplinkybes, dėl kurių gyvūnas galėtų būti netinkamas realizuoti parduodant. Sprendžiant klausimą dėl kelių gyvūnų tinkamumo realizuoti, vertinamas kiekvienas gyvūnas atskirai, išskyrus atvejus, kai konfiskuojama gyvūnų vada, t. y. motina ir nuo jos priklausantys jaunikliai, kurie vertinami ir realizuojami kartu. Poįstatyminiame akte yra išvardinti atvejai, kuomet konfiskuotas gyvūnas pripažįstamas netinkamu realizuoti, pavyzdžiui, šuo ar katė, neturintys kilmę patvirtinančių dokumentų, gyvūnas paimamas iš teritorijos, kurioje nustatyta tos rūšies gyvūnams ypač pavojinga gyvūnų užkrečiamoji liga. Pripažįstant, kad konfiskuotas gyvūnas netinkamas realizuoti parduodant, nurodoma, ar gyvūną galima neatlygintinai perduoti kito asmens nuosavybėn ar gyvūnas turi būti nugaišinamas. Jeigu konfiskuotas gyvūnas pripažįstamas tinkamu realizuoti parduodant, VMVT atlieka kainų apklausą arba pasirenka kitą pardavimo būdą. Konfiskuoto gyvūno nepardavimo atveju, kaip ir netinkamo realizuoti parduodant, gyvūnas gali būti perduodamas kito asmens nuosavybėn (šiuo atveju pasirašomas Gyvūno perdavimo-priėmimo aktas). Konfiskuotas gyvūnas gali būti perduodamas gyvūnų globėjams, turintiems tinkamas sąlygas tiems gyvūnams laikyti, arba kitiems gyvūnų laikytojams, galintiems užtikrinti tinkamas sąlygas ir sutinka perimti tokius gyvūnus. Perduodant konfiskuotą gyvūną, VMVT gali nurodyti tą gyvūną tam tikrą laiką karantinuoti, gydyti, atlikti užkrečiamųjų ligų tyrimus ir veterinarines paslaugas, pavyzdžiui, kastruoti. Akcentuotina tai, kad jeigu perimtus gyvūnus būtina laikyti nuo perėmimo iki jų realizavimo, VMVT užtikrina, kad su gyvūnų globėjais ar laikytojais būtų sudaromos ekonomiškai pagrįstos laikino gyvūno laikymo sutartys, o t. y., kad teikiamų gyvūnų laikino laikymo paslaugų kaina būtų nustatyta vadovaujantis protingumo kriterijais ir atitiktų rinkoje teikiamų analogiškų laikino gyvūnų laikymo paslaugų kainą. Pabrėžtina ir tai, kad VMVT, atsižvelgdama į perimamų gyvūnų sveikatos būklę ar siekdama išvengti bereikalingo perimamų gyvūnų streso dėl perkėlimo į kitą laikymo vietą, ar galimai papildomų išlaidų dėl perimamų gyvūnų perkėlimo į kitas laikino laikymo vietas, gali palikti perimamą gyvūną toliau laikyti asmeniui, laikinai laikančiam gyvūną, neatsižvelgdama į tai, kad kitas asmuo gali suteikti laikino laikymo paslaugą žemesne kaina“ („Dėl Konfiskuotų ar kitaip valstybei perduotų ūkinių gyvūnų ir gyvūnų augintinių perėmimo, įtraukimo į apskaitą, įkainojimo ,saugojimo, realizavimo ir nugaišinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“(TAR, 2021-04-28, Nr. 8809). O ne ką mažiau svarbi nuostata ta, kad VMVT, vadovaudamasi GGAĮ 20 str. 7 d. ir realizuodama konfiskuotus gyvūnus, turi įvertinti, ar įsigyjantiems asmenims leidžiama juos laikyti. „Rekomenduojama konfiskuotų ar valstybei perduotų gyvūnų neleisti įsigyti asmenims, kurie per paskutinius metus traukti administracinėn ar baudžiamojon atsakomybėn už žiaurų elgesį su gyvūnais ir gyvūnų kankinimą, asmenims, kurie atitinka bent vieną Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo 8 straipsnio 4 dalies 1–4 papunktyje nurodytą kriterijų, taip pat asmenims ar jų šeimos nariams, iš kurių šie gyvūnai buvo konfiskuoti“ („Dėl Konfiskuotų ar kitaip valstybei perduotų ūkinių gyvūnų ir gyvūnų augintinių perėmimo, įtraukimo į apskaitą, įkainojimo

‚saugojimo, realizavimo ir nugaišinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“(TAR, 2021-04-28, Nr. 8809).

Visa gyvūnų konfiskavimo tvarka numatyta tuo atveju, kai jau yra priimtas sprendimas konfiskuoti gyvūną, tačiau, kaip žinoma, ne visada užfiksavus žiauraus elgesio su gyvūnu ar kankinimo atvejį, toks sprendimas iškart priimamas, tad kyla klausimas, kokie reikalavimai taikomi iki sprendimo gyvūną konfiskuoti priėmimo?

Remiantis GGAĮ 4 straipsnio 5 dalimi „kol bus priimtas ir įsiteisės teismo sprendimas arba bylą ne teismo tvarka nagrinėjančios institucijos (pareigūno) sprendimas dėl gyvūno konfiskavimo, savivaldybės administracijos direktoriaus įgaliotas asmuo, dalyvaujant Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos veterinarijos gydytojui ir policijos pareigūnui, jeigu būtina užtikrinti viešąją tvarką, turi paimti tokį gyvūną ir perduoti jį gyvūnų globėjui ar kitam paimtą gyvūną galinčiam laikinai laikyti gyvūnų laikytojui arba kitokiu būdu užtikrinti tinkamą gyvūno laikymą“. Jeigu paimamas gyvūnas yra suluošintas ar sunkiai sergantis, siekiant nutraukti jo kančias, gali būti priimamas sprendimas jį nugaišinti. Asmuo, kuris žiauriai elgėsi su gyvūnu, jį kankino, privalo atlyginti visas gyvūno gydymo, laikino laikymo, nugaišinimo ar gaišenos tvarkymo išlaidas. Tai vienintelė teisės norma, reglamentuojanti institucijų pareigas, finansus ir kt. esant situacijai, kuomet dar nepriimtas atitinkamos institucijos sprendimas konfiskuoti gyvūną. Atlikus teisės aktų analizę, paaiškėjo, kad teisinis reguliavimas šioje srityje yra neišsamus, nenuoseklus, todėl egzistuojantis teisinis reguliavimas suponuoja naujų problemų atsiradimą, kadangi dažnu atveju institucijos nežino kaip elgtis, kas turėtų finansuoti su tokiu atveju susijusias išlaidas ir pan.

Paminėtina ir tai, kad 2020 m. rugsėjo 14 d. buvo patvirtintas Lietuvos Generalinio policijos komisaro ir Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus įsakymas „Dėl reagavimo į pranešimus apie žiaurų elgesį su gyvūnais ir jų kankinimą algoritmo patvirtinimo“ , kuriuo numatyti aiškūs bendri veiksmų algoritmai, gavus pranešimą apie įtariamą žiaurų elgesį su gyvūnais (https://vmvt.lt/naujienos/grieztesnei-gyvunu-veisimo-ir-prekybos-kontrolei-koordinuoti-vmvt-ir-policijos-veiksmai).

Esamas teisinis reglamentavimas yra neišsamus ir neaiškus. Tvarka, kurios laikytis reikia po sprendimo konfiskuoti gyvūną priėmimo, yra gan aiški, reglamentuota poįstatyminiais ir kitais teisės aktais, tačiau procesas iki sprendimo konfiskuoti priėmimo reglamentuojamas tik viena norma. Iš egzistuojančio teisinio reglamentavimo analizės matyti, kad toks gyvūno konfiskavimo teisinis reguliavimas nėra pakankamas, kad jį būtų galima laikyti efektyvia priemone kovojant su žiauraus elgesio su gyvūnais nusižengimais ar nusikalstamomis veikomis bei, kad šios priemonės taikymu pasiekiami prevenciniai tikslai. Žinoma, pabrėžtina ir tai, kad daugėjant gyvūnų konfiskavimo atvejų, įstatyminė bazė yra nuolat kuriama ir tobulinama, įteisinami kompetentingų institucijų bendradarbiavimo ir reagavimo į žiauraus elgesio su gyvūnais ar jų kankinimo atvejus.

Gyvūno konfiskavimo taikymo praktikoje problematika

Išanalizavus teisinio reglamentavimo ypatumus svarbu išgryninti gyvūnų konfiskavimo taikymo praktikoje kylančias problemas.

Pasitaiko taip, kad, asmuo, padaręs administracinį nusižengimą, numatytą LR ANK 346 str. 16-19 d., ar nusikalstamą veiką, numatytą LR BK 310 str., lieka nenubaustas. Viena iš pagrindinių priežasčių, kodėl taip nutinka, yra tai, kad nusižengimai ar nusikalstamos veikos dėl žiauraus elgesio su gyvūnais, tampa dideliu iššūkiu institucijoms dėl įrodinėjimo proceso sudėtingumo. Įrodymų trūkumas, pareigūnų kompetencijų stoka, įrodymų dingimas, gyvūno savininko nustatymo problematika, gyvūno sveikatingumo apžiūra, kaltinamasis susitaiko su

nukentėjusiuoju – keletas įvardijamų veiksnių, turinčių didelę įtaką bylos baigčiai. Pavyzdžiui, viena iš žiniasklaidoje pasirodžiusių situacijų – Kaune buvo išmesti iš mašinos kačiukai, automobilio valstybinis numeris užfiksuotas, tačiau pritrūko įrodymų, kuriuose užfiksuotas pats kačiukų išmetimo faktas (Klaipėda.diena, „Internete liejasi apmaudas: judrioje Kauno gatvėje kačiukus sutraiškė mašinos“, https://klaipeda.diena.lt/naujienos/kaunas/nusikaltimai-ir-nelaimes/internaute-liejasi-apmaudas-ant-judraus-kelio-ismesti-kaciukai-915506).

Viena iš labiausiai akcentuojamų problemų, su kuria susiduriama šiame procese, tai – nepakankamų žinių ir tinkamų įgūdžių stoka tarp pirmųjų pagalbos teikėjų, t. y. policijos pareigūnų, savivaldybės administracijos, VMVT pareigūnų ar valstybinės aplinkos apsaugos kontrolės pareigūnų. Būtent įrodymų nesurinkimas arba įrodymų neužfiksavimas, institucijų pareigūnų nežinojimas kaip jie turi atlikti atitinkamus veiksmus, gali labai apsunkinti procesą. Praktikoje pasitaiko tokių situacijų, pavyzdžiui – pildant gyvūnų patikrinimo aktą, VMVT pareigūnas nurodo skaičių – 50 šunų, tačiau neidentifikuoja gyvūno lyties, o vėliau, jeigu šie gyvūnai nebuvo laikinai paimti, jiems dingus nebelieka įrodymų, kad buvo atlikta apžiūra (Interviu su VšĮ „Lietuvos gyvūnų apsaugos ir teisių organizacija“ vadove). Panašios situacijos matomos ir iš teismų praktikos. *„Vilniaus rajono savivaldybės Viešosios tvarkos skyriaus vyr. specialisto 2020 m. lapkričio 24 d. nutarimu Nr. A33(13)-89 atsisakyta pradėti D. T. administracinio nusižengimo teiseną pagal ANK 346 straipsnį.“* (Vilniaus apygardos teismo nutartis Nr. AN2-104-932/2021). Šioje situacijoje teismas pasisakė, *„jog šiuo atveju nutarimas atsisakyti pradėti administracinio nusižengimo teiseną buvo priimtas neatlikus išsamaus pareiškėjos pranešime nurodytų aplinkybių tyrimo“*, todėl nutarė panaikinti pirmos instancijos sprendimą. Kitas atvejis – *„Nepaisant moters liudijimo ir į šuns kaklą įaugusios grandinės nuotraukų, atsakingosios institucijos žiauraus elgesio su gyvūnais fakto nenustatė, o tarp tyrimo nutraukimą lėmusių argumentų – veterinaro išvada, kurioje konstatuojama, jog jo (veterinaro) praktikoje į kaklą įaugusios grandinės yra dažnas atvejis ir tai yra ne nepriežiūra ar žiaurus elgesys su gyvūnais, o pačių šunų polinkis tai plonėti, tai storėti, dėl ko grandinės ir įauga...“*(Delfi, Gyvūnų globėjus sukrėtusi istorija: kiemsargio kakle – įaugusi dviguba grandinė, https://www.delfi.lt/letena/gyvunu-teises/gyvunu-globejus-sukretusi-istorija-kiemsargio-kakle-iaugusi-dviguba-grandine.d?id=86597689).

Nevieningą teisės aktų normų taikymo praktiką iliustruoja ši byla – „Pažymėtina, jog Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos pozicija dėl šio pažeidimo yra nenuosekli – nutarime institucija ANK 346 straipsnio 16 dalyje padarytą nusižengimą grindžia Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo 4 straipsnio 2 dalies 2, 9, 15 ir 17 punktų pažeidimais bei detaliai apie juos pasisako. Tuo tarpu skunde, institucija pasisako tik dėl šio įstatymo 4 straipsnio 2 dalies 2, 15 ir 17 punktų pažeidimų, o 9 punkte padaryto pažeidimo nedetalizuoja.“ (Kauno apygardos teismo nutartis Nr. AN2-57-919/2022). Kitas puikiai esamą situaciją iliustruojantis atvejis, kuomet 2020 m. liepos pradžioje socialiniame tinklapyje „Facebook“ viešai nuaidėjo piliečio nusiskundimas autobuso vairuotojo veiksmais, kai gandras atsitrenkė ir įstrigo autobuso korpuse, o vėliau buvo paliktas leisgyvis. Dėl šio įvykio policija atsisakė pradėti ikiteisminį tyrimą, kadangi, nors ir autobuso vairuotojo elgesys nebuvo tinkamas, tačiau žiaurus elgesys su gyvūnais yra tyčinis ir sąmoningas nusižengimas, kai gyvūno savininkas ar kitas asmuo suvokia, jog jo veiksmai gyvūnui suteiks skausmą ir kančią ir sąmoningai to siekia, ko nagrinėjamu atveju nenustatyta. Vis dėlto VšĮ „Gyvūnų gerovės iniciatyvos“ apskundus tokį nutarimą, tyrimas buvo pradėtas. (GGI, GGI apskundus nutarimą tyrimas dėl autobusus partrenkto vis tik buvo pradėtas, https://ggi.lt/ggi-apskundus-nutarima-tyrimas-del-autobusu-partrenkto-gandro-vis-tik-buvo-pradetas/).

Didelė problema ir tai, kad nei vienos iš minėtų institucijų - pirmųjų pagalbos teikėjų, pareigūnas nėra praktikuojantis veterinarijos gydytojas, kuris galėtų patikrinti gyvūno

sveikatingumą. Nevyriausybinių organizacijų atstovų teigimu, žiauraus elgesio su gyvūnu pagrindas yra tai, kad gyvūno laikymo sąlygos sutrikdė gyvūno sveikatingumą, t. y. kad jam kilo kažkokios sveikatos pasekmės, kad jis buvo suliesėjęs, kad jis susirgo, kad jam buvo nepatogu, jam skaudėjo ir visi panašūs veiksmai, kurie ir nurodo, kad su gyvūnu buvo žiauriai elgiamasi. Faktinių aplinkybių nustatymas, gyvūno sveikatos patikrinimas patikrinimo vietoje būtų netgi ydinga antikorupciniu požiūriu procedūra, kadangi *„šiuo metu gyvūnų sveikatos įvertinimo procedūra ir kriterijai nenustatyti, todėl egzistuoja rizika, kad ši procedūra gali būti atliekama skirtingai ar tendencingai, priklausomai nuo situacijos*“ (Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos atlikta korupcijos rizikos analizė, https://www.stt.lt /doclib/qcsxdj9h9vubb3pksp9fm6mr11g91fnh). Svarbiausias įrodymas byloje – gyvūno sveikatai kilusių pasekmių įrodymas, nes kitu atveju ta pati situacija gali likti įvertinta prieštaringai. Tai matyti ir iš Specialiųjų tyrimų tarnybos atliktos korupcijos analizės pateiktų pavyzdžių apibendrinimo: „nustačius netinkamo dydžio narvus ūkiuose, vienais atvejais gyvūnų savininkai ar laikytojai buvo traukiami atsakomybėn pagal ANK 346 straipsnio 1 dalį – tai yra už gyvūnų gerovės reikalavimų pažeidimus, kitais atvejais pagal ANK 346 straipsnio 16 dalį – už žiaurų elgesį su gyvūnais“ (Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos atlikta korupcijos rizikos analizė). *„Iš bylos medžiagos matyti, kad [...] 2019-11-20 nutarimu nutraukė ikiteisminį tyrimą E. P. atžvilgiu dėl to, kad jis galimai žiauriai elgėsi su gyvūnu, jį kankino ir dėl to gyvūnas žuvo ar buvo suluošintas, nenustačius pakankamai duomenų, pagrindžiančių jo kaltę dėl nusikalstamos veikos padarymo.“(*Vilniaus apygardos teismo nutartis Nr. AN2-221-468/2021). Kaip matyti Vilniaus apygardos teismo nutartyje, ikiteisminis tyrimas dėl žiauraus elgesio su gyvūnais buvo nutrauktas, o asmuo patrauktas administracinėn atsakomybėn visai ne dėl žiauraus elgesio, o už kitų gyvūnų gerovę reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus. Kitas pavyzdys – baudžiamojoje byloje neginčijamai nustatyta, kad asmuo netinkamai rūpinosi auginamais galvijais, neparuošė, nepirko ir nešėrė jų pilnaverčiais pašarais, neįrengė galvijų šėrimo ir girdymo vietų, laikė galvijus lauke ir jų laikymui tinkamai neįrengtose pastogėse, laiku nesirūpino dėl veterinarinės pagalbos suteikimo – šias aplinkybes patvirtino byloje apklausti liudytojai, tačiau byloje neįrodyta, kad asmens laikomi galvijai žuvo ar buvo suluošinti būtent dėl tų nustatytų aplinkybių, taigi nenustatytas būtinasis priežastinis ryšys tarp veikos ir kilusių padarinių (Kauno apygardos teismo nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-327-238/2018).

Priešingą nuomonę šiuo klausimu pateikia VMVT pareigūnai, nurodydami, kad „[...]teisinės atsakomybės taikymas nėra susijęs tik su gyvūnu sveikata, kurią tarsi galėtų detaliai įvertinti tik praktikuojantis veterinarijos gydytojas. Svarbu suprasti, kad teisinė atsakomybė taikoma už teisės aktuose nustatytų reikalavimų pažeidimus, o tokie reikalavimų pažeidimai gali atsiskleisti ir netinkamomis laikymo sąlygomis (nors gyvūnai patikrinimo momentu būtų ir visiškai sveiki) ir taip pat gali būti kompleksiškai susiję ir su netinkamomis laikymo sąlygomis, dėl kurių gyvūnams spėjo pasireikšti vieni ar kiti sveikatos sutrikimai“ (Interviu su VMVT).

Atkreiptinas dėmesys į netinkamą teisės aktų taikymą, kuris itin problematiškas situacijose, susijusiose su laukinių gyvūnų gerovės pažeidimais. Atlikus teismų praktikos analizę matyti, kad teisės taikymo praktika yra nenuosekli – analogiškose situacijose kartais asmuo atsakomybėn traukiamas už žiaurų elgesį su gyvūnais (LR ANK 346 str. 16-19 d. ar LR BK 310 str.), o kitu atveju – už laukinės gyvūnijos išteklių netinkamą naudojimą (LR ANK 303 str. ar LR BK 272 str. 274 str.). Pastebėta, kad valstybinės aplinkos apsaugos kontrolės pareigūnas pagal savo darbo atlikimo specifiką dažniausiai taiko atitinkamas teisės normas, susijusias su laukinės gyvūnijos išteklių netinkamu naudojimu, nurodydamas atliktus Laukinės gyvūnijos naudojimo taisyklių ar Laukinės gyvūnijos įstatymo nuostatų pažeidimus, tačiau apie

pažeidimus, nurodytus GGAĮ – nenurodo. Kyla klausimas, tai kaip gi turėtų iš tiesų būti, ir kaip turėtų būti įvertinama, ar tai nėra žiaurus elgesys su gyvūnu? „Tai yra tiesiog dar nevykstanti praktika instituciniame lygmenyje“ (Interviu su nevyriausybinių organizacijų atstovais). Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos naudojimo taisyklės patvirtintos dviejų institucijų: Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus. Toks teisinį reguliavimą įtvirtinančių subjektų ypatumas suponuoja nuomonę, kad taisyklių laikymosi nuostatų patikrinimas turėtų būti vykdomas kelių institucijų. Ir nevyriausybinių organizacijų nuomone, turėtų būti dvi institucijos, kurios atlieka patikrinimus: viena tikrina ar laikymo sąlygos atitinka reikalavimus, o kita – tikrina gyvūno sveikatingumą t. y. ar jis buvo gydomas, ar jis sirgo, ar yra įrašai kokie, kokios procedūros buvo atliktos, o jeigu gyvūnas yra jau nugaišęs, tai dėl kokių priežasčių jis nugaišo.

Kaip viena iš pagrindinių įrodinėjimo proceso problemų baudžiamajame procese nurodoma tai, kad nenustatomas asmuo, padaręs nusikalstamą veiką tokiais atvejais kai randami negyvi gyvūnai atliekų konteineriuose ar panašiose vietose. Iš tokių, itin žiaurių situacijų, pastebėtina, kad gyvūno identifikavimo klausimas yra labai aktualus, nors dažniausiai jis siejamas su individualiomis retesnėmis situacijomis, kurios nėra dažniausia problema, su kuria susiduriama. 2022 m, gegužės 1 d. įsigaliojo GGAĮ 7 straipsnio pakeitimai, pagal kuriuos numatyta pareiga augintinių savininkams nuo 2022 m, gegužės 1 d. ženklinti kates, šunis, šeškus. Tikėtina, kad atsiradus imperatyvui ženklinti kates, šunis, šeškus, gyvūno identifikavimo problema turėtų išsispręsti. Tačiau neatmestina, kad dėl visuomenės teisinės sąmonės lygio ir tam tikros kategorijos gyvūnų augintojų sąmoningumo stokos bei dėl tinkamo kontrolės užtikrinimo mechanizmo nebuvimo, daugybė gyvūnų gali likti nepaženklinti mikroschemomis ir problema gali likti neišspręsta (LR Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo Nr. VIII-500 2, 4, 7 ir 10 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas 2020 (LRS, Nr. XIIIP-5174(2))). Identifikavimo problema atliepiama ir gyvūno laikino laikymo išlaidų kompensavimo atvejais, kadangi gyvūnas iki jo konfiskavimo netampa valstybės nuosavybe, ir jo išlaikymo pareiga atsiranda šio gyvūno laikytojui specialios viešosios teisės normos (GGAĮ 4 str. 5 d.) pagrindu, o nesant ar neidentifikuojant tokio laikytojo/savininko gyvūno išlaikymo išlaidų našta tenka gyvūnų globos namams (Kauno apygardos teismo nutartis Nr. E2A-1506-555/2020).

Visose bylose, gyvūnų gerovės organizacijos ar kiti suinteresuoti asmenys, pranešę apie žiaurų elgesį su gyvūnu, įgyja pranešėjo statusą, o tie, kurie patiria finansinius nuostolius, pavyzdžiui, gyvūnų globos namai, turi galimybę juos išieškoti. Problemų dėl skolų išieškojimo nekyla ten, kur gyvūnų globos namai yra sudarę sutartis su atitinkamomis savivaldybėmis ir situacijose, kuriose žinomas asmuo, padaręs nusikalstamą veiką ar nusižengimą. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad iš 60 savivaldybių, 44 yra sudariusios sutartis su gyvūnų globos namais ir tik 33 iš jų, sutartyse yra numatę sąlygas dėl laikino gyvūnų laikymo iki kol bus priimtas sprendimas konfiskuoti. Tai reiškia, kad kitais atvejais gyvūnų laikino laikymo išlaidų kompensacinis mechanizmas nėra užtikrinamas. Vienais atvejais, dėl pernelyg ilgo bylinėjimosi proceso, gyvūnas laikomas net ne mėnesiais, o metais, kol priimamas sprendimas, todėl patiriamos veterinarinių paslaugų suteikimo išlaidos, išlaidos pašarui ir kt. Kitais atvejais, jei priimamas sprendimas nekonfiskuoti gyvūno, ar pripažinus asmenį nekaltu, nebelieka iš ko galima išieškoti lėšas. Todėl gyvūno laikino laikymo išlaidų našta tenka neabejingai visuomenei, įvairioms organizacijoms, savanoriškai surinktomis lėšomis padedančioms išlaikyti gyvūnus arba savivaldybėms. Pagal galiojančius teisės aktus, nukentėjusiuoju gali būti pripažintas gyvūno savininkas, t. y. gali būti gyvūnų gerovės organizacija, kuriai priklauso gyvūnas, arba fizinis asmuo, tuo atveju, jeigu kažkas kitas su tuo gyvūnu žiauriai elgėsi. Tačiau, jeigu gyvūnas nėra tos organizacijos turtas, bylose dėl žiauraus elgesio su gyvūnais,

organizacija neturi jokio statuso, nebent pareiškėjo tais atvejais, kai praneša apie žiauraus elgesio su gyvūnais faktą. Atkreiptinas dėmesys ir į savivaldybių administracijas, kurios pasisako, kad „neaišku, kodėl savivaldybė turi spręsti su konfiskuojamų gyvūnų laikinu laikymu susijusių išlaidų apmokėjimo klausimą, kai teisės aktuose nurodoma, kad šias išlaidas turėtų apmokėti gyvūnų savininkas, dėl kurio veiksmų su gyvūnais pradėti ikiteisminiai ar teisminiai procesai“.

Gyvūnų gynėjų klausimas aktualus administracinių nusižengimų bylose, nes baudžiamosiose bylose tokį vaidmenį atlieka prokurorai. Administracinių nusižengimų bylose susiduriama su situacijomis, kuomet institucija, tyrusi žiauraus elgesio su gyvūnu atvejį, atsisako pradėti tyrimą, o tokio sprendimo apskųsti niekas negali. Susidaro situacija, kad nei viena organizacija, suinteresuota gyvūnų gerovės klausimais, ar tie patys pranešėjai neturi nei teisės susipažinti su tokio sprendimo turiniu, nei galimybės jį apskųsti. Tuomet institucija, tirianti tokį atvejį, yra „paskutinė“ priėmusi sprendimą. Ar tai teisinga? Nevyriausybinių organizacijų teigimu, taip neturėtų būti. Nevyriausybinių organizacijų atstovai dirba šiais klausimais, skundžia sprendimus, kreipiasi į teismus (jau netgi yra priimtų sprendimų), taip prisideda prie tokių situacijų sprendimo, vieningos praktikos kūrimo, kadangi suprantama, kad gyvūnas pats savęs bylose atstovauti negali. Atsižvelgiant į tai, galbūt svarstytinas klausimas dėl specialiojo statuso nevyriausybinėms organizacijoms, susijusioms su gyvūnų gerove, suteikimo? Šių organizacijų įtraukimo į bylas, galimybės susipažinti su priimtų sprendimų turiniu, priimtų sprendimų apskundimo teise ir pan. Pavyzdžiui, Lenkijoje, Gyvūnų gerovės apsaugos įstatyme įtvirtinta, kad „visuomeninės gyvūnų globos organizacijos teisme gali atstovauti nukentėjusiajam, t. y. asmeniui, kurio gyvūnas nukentėjo nuo žiauraus elgesio ir kuris pats nenori ar negali dalyvauti teismo procese“ **(**„Bausmės už žiaurų elgesį su gyvūnais“, LRS, žiūrėta 2022 m. kovo 22 d., https://www.lrs.lt/sip/getFile3?p_fid=31992).

Kita problema – praktika rodo, kad įprasta tapo tai, kad nelegalūs veisėjai yra įpareigojami įteisinti savo veiklą, nepaisant to, ar asmenys geba tinkamai užsiimti tokia ūkine veikla ar ne. Jau ne kartą žiniasklaidoje, socialiniuose tinkluose matyti antraštės „Po skandalo konfiskavus šunis tapo legalia veisėja“ (Kurjeris, Po skandalo konfiskavus šunis tapo legalia veisėja). Metai iš metų besiverčiantys neteisėta komercine veikla asmenys po pirmojo institucijų įspėjimo įteisina savo veiklą, nors nei požiūris, nei supratimas apie gyvūno auginimą išlieka nepakitęs. „*Sprendžiant dėl paskirtos administracinio poveikio priemonės individualizavimo, atsižvelgtina į tai, kad [...] po [...] departamento pareigūnų atlikto patikrinimo netrukus ėmėsi priemonių įteisinti savo ūkinę veiklą [...].Apygardos teismo vertinimu, šios aplinkybės lengvina A. Ž. administracinę atsakomybę“* – tokie vertinimai matomi ir bylose dėl žiauraus elgesio su gyvūnais (Šiaulių apygardos teismo nutartis Nr. AN2-25-744/2021). Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos teigimu, „bet kokiu atveju, jei asmuo buvo patrauktas teisinėn atsakomybėn, tai ateityje norėdamas užsiimti kažkokia teisės aktuose reguliuojama veikla jis privalo laikytis taisyklių pvz., atitinkamai registruoti savo veiklą, teikti ataskaitas ir t. t. Todėl net ir tais atvejais, kai asmuo buvo patrauktas teisinėn atsakomybėn, tačiau suprato savo neigiamą elgesį ir ateityje ėmėsi veiksmų veiklą vykdyti tinkamai pagal teisės aktų reikalavimus, tai vertintina, kaip teigiamas asmens elgesio pokytis, kad valstybės nustatytų taisyklių visumoje būtų laikomasi“. Tačiau pabrėžtina tai, į ką atkreipia dėmesį nevyriausybinių organizacijų atstovai, kurie teigia, kad po skandalo prašymą įteisinti ūkinę veiklą pateikė 1000 asmenų ir visi tie prašymai buvo patenkinti. Tai demonstruoja institucijų požiūrį į tokią veiklą: susidaro įspūdis, kad VMVT prioritetą teikia ne gyvūnų gerovei, bet gyvūnų veisimo verslo organizavimui.

Gyvūno laikinas laikymas iki sprendimo konfiskuoti gyvūną priėmimo ir po sprendimo įsigaliojimo – taip pat vienos iš pagrindinių problemų šiame procese. Su šia problema susiduria

visos anksčiau minėtos institucijos, priimančios sprendimus dėl gyvūnų konfiskavimo. Laikino laikymo vietos paieškos problematika itin aktuali konfiskuojant laukinius gyvūnus. Šiems gyvūnams laikyti reikalingas leidimas, tad nėra paprasta surasti tokias vietas. Plėšrūnai, egzotiniai gyvūnai, įvairūs mišrūnai ar saugomi gyvūnai – gyvūnai, kuriems ypatingai sunku surasti tiek laikino, tiek nuolatinio laikymo vietas. Tokiose situacijose bendradarbiaujama su kitomis valstybėmis bei nevyriausybinėmis organizacijomis, pavyzdžiui, VšĮ „Gyvūnų teisių apsaugos organizacija“, kuri padeda surasti gyvūnams namus. Vienas iš didelio atgarsio sulaukusių pavyzdžių matomas Šiaulių apygardos teismo nagrinėjamoje byloje. Apygardos teismas priėmė galutinį sprendimą konfiskuoti 7 lūšis, kurios iki sprendimo priėmimo jau buvo išvežtos į Belgiją, nes Lietuvoje nėra sąlygų, kur laikyti tokius gyvūnus, nors gali atrodyti ir ironiška, kad į įsakymą „Dėl Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašo patvirtinimo“, t. y. Lietuvos raudonąją knygą, įrašytam gyvūnui nėra suteikiamų sąlygų laikyti Lietuvoje (Šiaulių apygardos teismo nutartis Nr. AN2-188-744/2021). Kiti laukiniai gyvūnai, laikomi gyvūnų globos namuose, su kuriais yra pasirašytos sutartys, tačiau čia taip pat matoma problema, kadangi dažniausiai tokiose vietose nėra sudaromos tinkamos sąlygos laukiniams gyvūnams laikyti. Džiugu tai, kad Lietuvoje steigiamas gyvūnų globos centras, kuris bent dalinai galės prisidėti prie šios problemos sprendimo. Toliau kalbant apie kitus gyvūnus (gyvūnus augintinius ar ūkinius gyvūnus) pastebima tai, kad, nors Lietuvoje gyvūnų globos namų yra tikrai daug, tačiau juose susiduriama su vietos trūkumu. Taip pat, tai susiję ir tai, kad ne visos savivaldybės yra sudariusios sutartis su gyvūnų globos namais, tad nesant teisinio pagrindo, ne visi noriai priima laikyti gyvūnus. Taip pat tai yra susiję su gyvūnų identifikavimu. Iš tiesų, gyvūnų globos namų yra daugybė, tačiau nepaženklinti, palikti be priežiūros gyvūnai, bešeimininkiai tampa valstybės našta.

Siekiant sumažinti esančių problemų kiekį, užtikrinti poveikio priemone siekiamų tikslų įgyvendinimą, reikalinga imtis tam tikrų veiksmų. Viena pusė asmenų sutinka, kad teisės aktų yra pakankamai, yra aiškios, detalios nuostatos ir pan., o kita grupė asmenų, atvirkščiai – teigia, kad norint užtikrinti tinkamą gyvūno konfiskavimo priemonės veikimą reikalingos aiškesnės teisės normos. Vienas iš paprasčiausių problemų sprendimo būdų – tinkamas jau esamų teisės aktų normų taikymas, atitinkamų institucijų kompetencijos tobulinimas, tinkamas darbo funkcijų atlikimas. Be kita ko, kalbant apie gyvūno konfiskavimą, neįmanoma nepaminėti kitos poveikio priemonės, apie kurią jau seniai kalbama ir Lietuvoje, tai – draudimas laikyti gyvūną asmenims. Tokia priemonė taikoma daugelyje valstybių, tokių kaip, J. Karalystė, Šveicarija, Austrija, Prancūzija, Airija, Vengrija, Suomija, Norvegija ir t. t. Tuo atveju, jeigu neegzistuoja joks kontrolės mechanizmas**,** asmuo, iš kurio gyvūnai konfiskuojami, be jokių apribojimų, jau kitą dieną gali įsigyti naują gyvūną. Atsiranda tikimybė, kad asmuo vėl taip elgsis, kadangi be jokių suvaržymų jam leidžiama įsigyti gyvūnus. Tai puikiai matyti iš tokių pavyzdžių, kaip kad 2008 m. teismo sprendimu asmuo buvo pripažintas kaltu, padarius nusikaltimą, numatytą LR BK 310 straipsnio 1 dalyje, nes 2018 m. savo šunį užkapojo mačete (nustatytos daugybinės gilios kirstinės žaizdos galvos ir kaklo bei nugaros srityse) bei paliko prie netoli namų esančios upės, tačiau, šiuo metu, tas pats asmuo jau turi naują šunį (Lrytas, Mačete užkapoto šuns šeimininko rankose – naujas augintinis). Pabrėžtina, kad taip sukeliama ir finansinė našta valstybei: didelės laikino gyvūno išlaikymo ir gydymo išlaidos, ilgi teisminiai procesai. Vienas iš pavyzdžių, šuo Ričis, kuris iš nelegalios veisyklos buvo 9 mėnesius laikomas VšĮ „Dogspotas“: veterinarinės išlaidos 2100 eurų, o išlaikymo išlaidos – 450 eurų arba šuo vardu Melin, taip pat paimta iš daugintojų, laikyta 7 mėnesius ir bendra išlaidų suma siekė 1235 eurų (GGI, Draudimas laikyti gyvūną Lietuvoje). Taigi, draudimo laikyti gyvūnus priemonės įtvirtinimas asmenims, jau baustiems už žiaurų elgesį su gyvūnais, galėtų prisidėti prie gyvūno konfiskavimu siekiamų prevencinių tikslų įgyvendinimo.

Išvados

Poveikio priemonė – gyvūnų konfiskavimas gali būti skiriama ir administracinių nusižengimų, ir baudžiamosiose bylose. Pagrindas, dėl kurio gali būti taikomas gyvūno konfiskavimas – teisinis, numatytas Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekse ir Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse. Remiantis Administracinių nusižengimų kodekso nuostatomis, vienais atvejais gyvūno konfiskavimas turi būti taikomas imperatyviai, o kitais atvejais – pasirinktinai. Priežastis, dėl kurios privalomas gyvūno konfiskavimas, visų pirma – žiaurus elgesys su gyvūnu ar jo kankinimas, taip pat – neteisėtas kovinių šunų, kovinių šunų mišrūnų, pavojingų šunų mišrūnų įvežimas į Lietuvos Respubliką, įsigijimas, veisimas, naudojimas, prekyba jais ar kitoks jų perdavimas. Kaip ir dėl visų nusikalstamų veikų, taip ir dėl Baudžiamojo kodekso 310 straipsnyje, teismas gali paskirti baudžiamojo poveikio priemonę – turto konfiskavimą, o šiuo atveju, gyvūno konfiskavimą.

Poveikio priemonės – gyvūno konfiskavimo taikymą galima išskirti į dvi dalis: procedūros vykdymas ir organizavimas iki kompetentingos institucijos sprendimo konfiskuoti gyvūną priėmimo ir po sprendimo įsigaliojimo. Po priimto sprendimo konfiskuoti gyvūną, tiek laukinių gyvūnų, tiek gyvūnų augintinių ir ūkinių gyvūnų konfiskavimo atveju, procedūra reglamentuojama taisyklėmis, specialiais teisės aktais. Dėl laukinių gyvūnų konfiskavimo atsakinga Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, kuri kiekvienu atveju ir sprendžia, kaip elgtis konkrečioje situacijoje. Dėl taisyklių, susijusių su konfiskuojamais gyvūnais augintiniais ir ūkiniais gyvūnais, taisyklių įgyvendinimą atsakinga Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba.

Tvarka, kurios laikytis reikia po sprendimo konfiskuoti gyvūną priėmimo, yra gan aiški, reglamentuota poįstatyminiais ir kitais teisės aktais, tačiau procesas iki sprendimo konfiskuoti priėmimo reglamentuojamas daug siauriau, aiškiai nereglamentuojant teisinių santykių. Iš esamo tokio teisinio reglamentavimo matyti, kad toks gyvūno konfiskavimo teisinis reguliavimas nėra pakankamas, kad jį būtų galima laikyti efektyvia priemone kovojant su žiauraus elgesio su gyvūnais nusižengimais ar nusikalstamomis veikomis bei, kad šios priemonės taikymu pasiekiami prevenciniai tikslai. Nesant išsamaus teisinio reguliavimo iki sprendimo konfiskuoti priėmimo, atsiranda teisės spragų.

Gyvūnų konfiskavimas yra sudėtinga ir itin problematiška procedūra. Apžvelgus žiniasklaidoje minimas situacijas, išanalizavus teismų praktiką, statistinius duomenis bei ekspertų iš atitinkamų institucijų nuomonę, matyti, kad gyvūno konfiskavimo teisinis reguliavimas taikomas netinkamai, o gyvūno konfiskavimo modelis įtvirtintas Lietuvos Respublikos teisės aktuose yra ydingas.

Atlikus tyrimą pastebėta, kad daugėjant gyvūnų konfiskavimo atvejų, teisinis reguliavimas yra nuolat keičiamas ir papildomas, sprendžiamos atsirandančios teisinės spragos, reglamentuojami kompetentingų institucijų bendradarbiavimo ir reagavimo į žiauraus elgesio su gyvūnais ar jų kankinimo atvejus, algoritmai.

Literatūra

1. Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas (1997). Valstybės žinios, 108-2728.
2. Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymas (1997). Valstybės žinios, 108-2726.
3. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso patvirtinimo ir įsigaliojimo įstatymas (2000). Valstybės žinios, Nr. 89-2741.

4. Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas (2015). TAR, 11216.
5. Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 346 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (2021). Reg. Nr. XIIIP-5147(2) [interaktyvus]. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/6afb6060a9a111eb98ccba226c8a14d7?jfwid=kjtiqhduo [žiūrėta 2021-03-02].
6. Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo Nr. VIII-500 2, 4, 7 ir 10 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (2020). Reg. Nr. XIIIP-5174(2) [interaktyvus]. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/adba9f003fa311eb8c97e01ffe050e1c?jfwid=1lgm65f5k [žiūrėta 2021-03-02].
7. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas „Dėl Bešeimininkio, konfiskuoto, valstybės paveldėto, valstybei perduoto turto, daiktinių įrodymų, lobių ir radinių perdavimo, apskaitymo, saugojimo, realizavimo, grąžinimo ir pripažinimo atliekomis taisyklių patvirtinimo“ (2004). Reg. Nr. 86-3119 [interaktyvus]. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.234132/asr [žiūrėta 2022 m. kovo 2 d.]
8. Lietuvos Respublikos Žemės ūkio ministro nutarimas „Dėl Konfiskuotų ar kitaip valstybei perduotų ūkinių gyvūnų ir gyvūnų augintinių perėmimo, įtraukimo į apskaitą, įkainojimo, saugojimo, realizavimo ir nugaišinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (2021). Reg. Nr. 8809 [interaktyvus]. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/83b22254a85811eb98ccba226c8a14d7?jfwid=aqmh3npnl [žiūrėta 2022 m. kovo 2 d.].
9. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas „Dėl 2022 metų paskelbimo Gyvūnų gerovės metais“ (2021). Reg. Nr. 10895 [interaktyvus]. Prieiga per internetą: https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/2df8ae02b6ff11ebb83ad5fbec9dd554 [žiūrėta 2022 m. kovo 2 d.].
10. Kauno apygardos teismo 2022 m. vasario 24 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. AN2-57-919/2022.
11. Kauno apygardos teismo 2020 m. spalio 29 d. nutartis civilinėje byloje E2A-1506-555/2020.
12. Kauno apygardos teismo 2019 m. vasario 8 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. AN2-71-966/2019.
13. Kauno apygardos teismo nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-327-238/2018.
14. Šiaulių apygardos teismo 2021 m. vasario 10 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. AN2-25-744/2021.
15. Šiaulių apygardos teismo 2021 m. gruodžio 8 d. nutartyje administracinio nusižengimo byloje Nr. AN2-188-744/2021.
16. Vilniaus apygardos teismo 2022 m. vasario 14 d. nutarimas administracinio nusižengimo byloje Nr. eAN2-1-576/2022.
17. Vilniaus apygardos teismo 2021 m. kovo 9 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. AN2-104-932/2021.

18. Vilniaus apygardos teismo 2021 m. birželio 9 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. AN2-221-468/2021“, Infolex praktika, žiūrėta 2022 m. kovo 22 d., https://www-infolex-lt.skaitykla.mruni.eu/tp/2001244.
19. Bausmės už žiaurų elgesį su gyvūnais“, LRS, žiūrėta 2022 m. kovo 22 d., https://www.lrs.lt/sip/getFile3?p_fid=31992.
20. Delfi. Gyvūnų globėjus sukrėtusi istorija: kiemsargio kakle – įaugusi dviguba grandinė [interaktyvus] (modifikuota 2021-03-02). Prieiga per internetą: https://www.delfi.lt/letena/gyvunu-teises/gyvunu-globejus-sukretusi-istorija-kiemsargio-kakle-iaugusi-dviguba-grandine.d?id=86597689 [žiūrėta 2022-03-22].
21. Kurjeris. Po skandalo konfiskavus šunis tapo legalia veisėja [interaktyvus] (modifikuota 2022-02-20). Prieiga per internetą: https://kurjeris.lt/naujienos/po-skandalo-konfiskavus-sunis-tapo-legalia-veiseja/. [žiūrėta 2022-02-20].
22. Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos atlikta korupcijos rizikos analizė (2019). [interaktyvu]. Prieiga per internetą: https://www.stt.lt/doclib/qcsxdj9h9vubb3pksp9fm6mr11g91fnh [žiūrėta 2022-04-05].
23. Lrytas. Mačete užkapoto šuns šeimininko rankose – naujas augintinis [interaktyvus] (modifikuota 2020-03-12). Prieiga per internetą: https://www.lrytas.lt/augintinis/prieziura/2020/03/12/news/macete-uzkapoto-suns-seimininko-rankose-naujas-augintinis-13965780 [žiūrėta 2022-04-04].
24. Teismai. Šunys bus konfiskuoti [interaktyvus] (modifikuota 2021-07-20). Prieiga per internetą: https://www.teismai.lt/lt/naujienos/teismu-pranesimai-spaudai/sunys-bus-konfiskuoti/9103?fbclid=IwAR2pxJKrECGxaiZM_WHaLOvUuyITyKcfJ5-KclfC9ZQqHvUk-znJ6EQMuY4 [žiūrėta 2022 m. balandžio 4 d.].
25. Administracinių nusižengimų registro duomenys gauti iš policijos.
26. Interviu su VšĮ „Lietuvos gyvūnų apsaugos ir teisių organizacija“ atstove.
27. Interviu su VšĮ „Gyvūnų gerovės iniciatyvos“ atstove.
28. Interviu su Valstybine maisto ir veterinarijos tarnybos atstovu.
29. Interviu su Asociacija „Keturkojo viltis“ atstovu.
30. Interviu su Kauno apygardos prokuratūros Alytaus apylinkės prokuratūros prokurore.
31. Interviu su Lietuvos policijos, Viešosios policijos valdybos, Veiklos ir prevencijos skyriaus vyriausiuoju tyrėju.
32. Interviu su Vilniaus miesto savivaldybės atstovu.
33. Savivaldybių administracijų pateikti duomenys.

ISSN 2029-1701
ISSN 2335-2035 (Online)

Research Journal
PUBLIC SECURITY AND PUBLIC ORDER
2022 (30)

ANIMAL CONFISCATION DUE TO CRUELTY

Birutė PRANEVIČIENĖ, Aistė VIERAITYTĖ
Mykolas Riomeris University

Summary

The article analyzes the legislation of animal confiscation and its implementation issues. Official statistics of criminal and administrative cases and facts of cruelty to animals published by the media and animal welfare organizations shows that cruelty to animals and their confiscation is a relevant issue in Lithuania.

The article also presents the analysis of the situations in which the confiscation of an animal is applied and the existing legal regulation of animal confiscation. Furthermore, by analyzing the judicial practice, opinions of animal welfare organizations and other institutions' representatives and prominent events that received a lot of media attention, the problems that are encountered in animal confiscation practice are explored.

As a sanction, the confiscation of animals can be used in both administrative and criminal cases. The grounds on which the confiscation of an animal may be applied are the legal ones provided for in the Code of Administrative Offenses of the Republic of Lithuania and the Criminal Code of the Republic of Lithuania. According to the provisions of the Code of Administrative Offenses, the confiscation of an animal must be mandatory in some cases and optional in other cases. The reason for the mandatory confiscation of the animal, in particular the cruel treatment or torture of the animal, as well as the illegal import, breeding, use, trade or other transfer of fighting dogs, crossbreeds, dangerous crossbreeds to the Republic of Lithuania. If an offense provided for in Article 310 of the Criminal Code of the Republic of Lithuania is committed, the court may order the confiscation of property and, in this case, the confiscation of the animal.

Keywords*: animal rights, cruelty to animals, legal liability, confiscation of animals.*